

100 χιλιομέτρων, μού ἀπήντησαν ὅτι δύο σημεῖα δύναται ν' ἀπέχουν
 ἓνα μέτρον ἐπάνω εἰς ἓνα φύλλον χάρτου καὶ ἐν τούτοις δύναται τις νὰ
 ἀ ἐνώση διπλῶνων ἀπλούστατα τὸν χάρτην. Ὁ ἀναγνώστης ἄς δοκι-
 μᾶσθι νὰ συλλάβῃ τὸ νόημα τοῦ ἐπιχειρήματος, ἐγὼ ὅμως ἀπολύτως
 ἐν δύναμαι. Ἡ σκέψις του φαίνεται εἶνε ὅτι ὁ Δάβιδσον, σκυμμένος
 ἐπὶ τὰ ἑτάξυ τῶν δύο πόλων τοῦ μεγάλου ἠλεκτρομαγνήτου, ὑπέστη εἰς τὰ
 ἠραματικά του ὄργανα, δόνησιν βιαίαν προκληθεῖσαν ἀπὸ τὴν αἰφνιδίαν
 ὑξήσιν ἠλεκτρικῆς δυνάμεως ὀφειλομένην εἰς τὸν κεραυνόν.

Ὡς συνέπειαν τῶν ἐξηγήσεών του, νομίζει, ὅτι δύναται τις νὰ ζῆ
 ἠραματικῶς εἰς ἓνα μέρος τοῦ κόσμου, ἐνῶ ζῆ σωματικῶς εἰς ἄλλο. Διὰ
 τὴν βεβαιώσθαι τὴν ὑπόθεσίν του, ἔκαμε μάλιστα διάφορα πειράματα.
 Ἀλλ' ἕως τῶρα, δὲν κατώρθωσε παρὰ νὰ τυφλώσῃ ὀλίγους σκύλους.
 Ἐχω τὴν πεποίθησιν ὅτι αὐτὸ θὰ εἶνε τὸ μόνον ἄξιον ἐκτιμήσεως ἀποτέ-
 λεσμα τῶν ἐρευνῶν του, καίτοι δὲν τὸν εἶδα πρό τινων ἐβδομάδων. Τε-
 λευταίως, ἤμουν τόσον ἀπερροφημένος ἀπὸ τὰς ἐργασίας μου καὶ τὴν
 ἰδέαν μου ἐγκατάστασιν εἰς Ἁγιον Παγκράτιον, ὥστε δὲν εὗρήκα καιρὸν
 νὰ ὑπάγω νὰ τὸν ἰδῶ. Ἀλλὰ τὸ σύνολον τῆς θεωρίας του μού κάμνει
 τὴν ἐντύπωσιν προϊόντος φαντασίας. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ γεγονότα τὰ συμ-
 πάντα εἰς τὸν Δάβιδσον τὸ πρᾶγμα εἶνε ἐντελῶς διάφορον, καὶ δύναμαι
 ἠροσωπικῶς νὰ βεβαιώσω τὴν ἀκρίθειαν ἐκάστης λεπτομερείας, τὴν ὁποίαν
 ἀνηγήθην.

(Μετὰ φρασίς δ—.)

H. G. WELLS

Τ' ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ * *Τὸ Περ. μας* 1/9/1900

Ἡ ζωὴ στὸν Ἄθω εἶναι τεσσάρω λογιῶν. Τοῦ Μοναστηριοῦ, καθὼς
 τὴν εἶδαμε. Τῆς Σικήτης, δηλ. μικρῆς Κοινότητες τριγύρω μιᾶς Ἐκκλη-
 σίας, μὰ δίχως δική τους διοίκησιν. Τοῦ Ἀναχωρητηρίου, μερικοὶ Κα-
 λογέροι ποῦ ζοῦνε ξέχωρα. Καὶ τέλος τὰ Ἐρημητήρια καὶ οἱ Σπηλιές,
 ποῦ ζοῦν ἐκεῖ ὀλομόναχος ὁ καθένας τους.

Ζήτησα νὰ εἶδω μερικὰ Ἐρημητήρια, καὶ μᾶς πήγανε σ' ἓνα αὐτουνοῦ
 τοῦ Μοναστηριοῦ. Σκαρφαλώνοντας τὸ βουνὸ ἀνταμώσαμε ἓνα σὰν ἀγριάν-
 θρωπο, μὲ τσάπα στὸν ὄμο, τοῦπαμε νὰ μᾶς δείξῃ τὸ ὄρομο. Μᾶς ἀνέ-
 βάσε σὲ σπίτι ποῦ κατοικοῦσαν ὡς πέντ' ἕξ Καλογέροι. Μᾶς εἶπαν πῶς
 τὸ διάλεξαν ἐκεῖνο τὸ κατοικημα γιὰ νὰ εἶναι ἡσυχοὶ, καὶ πῶς τρεῖς
 τέσσερες μῆνες περνοῦν κάποτες χωρὶς νὰ κατεβοῦνε στὸ Μοναστήρι.
 Εἶχανε μιὰν Ἐκκλησοῦλα στὸ χτίριο τους μέσα, καὶ ἓνα ἀργαστήρι γε-
 μάτο ἅγιες εἰκόνες ποῦ κάμποσο τίς περιεργαστήκαμε, μάλιστα σὰν
 ἀκούσαμε πῶς ὁ ζωγράφος τους εἶταν ὁ Πάτερ Παχούμιος, ὁ χωρικός δὲ
 ἐκεῖνος ποῦ μᾶς ἀνέβασε! Μιὰ ἀπὸ τίς εἰκόνες αὐτῆς παράστανε τὸ

* Βλέπε τὸ «Περιοδικὸν μας» τεῦχος 12ον.

«Ἅγιο Μαντίλι τοῦ Βασιλέα Ἀβγάρη». Ὅσοι ξέρουν ἀπὸ Καθολικῶν Ἐκκλησιῶν θὰ εἶδανε κονίσματα «τοῦ Μαντιλιοῦ τῆς Ἁγίας Βερονίκης» δηλαδὴ τῆς γυναίκας ποῦ σκούπισε τὸ πρόσωπο τοῦ Σωτήρα σὰν πγαίνει στὴ Σταύρωση, κ' ἔμεινε ἡ ζωγραφιά του ἀπάνω στὸ Μαντίλι. Κάτι τέτοιο εἶναι καὶ τ' ἀρμένικο τὸ ἱστορικό. Εἶτανε μιὰ φορὰ ἄρστος ὁ Ἀβγάρης ὁ Βασιλέας τῆς Ἀρμενίας κ' ἔστειλε ἄνθρωπο νὰ φανῆ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ νὰ τονὲ γιάνη. Ἐτυχε ὁμοίως νὰ εἶναι ζωγράφος αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ζήτησε νὰ ζωγραφῆσῃ τὸ Σωτήρα μιὰ καὶ τὴν εἶδε. Μὰ τόσο ἔλαμπε ἡ ὄψη του, ποῦ θόλωσαν τοῦ ζωγράφου τὰ μάτια. Ἐνιψε τότες ὁ Κύριος τὸ πρόσωπό του, πῆρε λινὸ προσόψι καὶ σφουγγίστησε, κ' ἔμεινε ἡ εἰκόνα του στὸ πανί ἀπάνω. Ἀπὸ τότες οἱ Ἀρμένιοι Ἅγιογράφοι καταγίνονται σ' αὐτὸ τάντικείμενο.

Αὐτὴ τὴν εἰκόνα τὴν ἀγόρασα, καὶ πρέπει νὰ πῶ πῶς πολὺ τὴν ἀγαπῶ. Τὸ πρόσωπο εἶναι ἐξαιρετὸ ἀπάνω στὸ χρυσὸ ἀλὼνι τῆς γύρω του βλέπεις τὰ γράμματα Ο Ω Ν καθὼς πάντα. Ἀπάνω ἀπάνω εἶναι γραμμένες οἱ λέξεις «Τὸ Ἅγιον Μανδύλιον» καὶ στίς δυὸ κἀπὸ ἑκατέρωθεν κόγχες ἀπὸ δυὸ Θῆτα στὴν καθεμιὰ. Αὐτὰ τὰ τέσσερα γράμματα εἶναι γιὰ νὰ θυμίζουσι τὰ ἑπτὰ μυστικὰ ἑβραϊκὰ ψηφία ποῦ εἶχε ἡ σφραγὶς τοῦ γραμματιοῦ ποῦ στείλε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς τοῦ Ἀβγάρη, καὶ σημαίνουν «Θεὸς Θεοῦ Θεῶν Θεῶν». Ἄμα πρόσπεσε καὶ τὰ προσκύνησε ὁ Βασιλέας τὰ ψηφία ἐκεῖνα, γιατρεύτηκε.

Σὰν κατεθήκαμε στὸ Μοναστήρι, μᾶς προσκάλεσε ὁ Ἠγούμενος σὲ δεῖπνο. Ἀνταμώσαμε ἐκεῖ κι' ἄλλους τέσσερεις καλογέρους, καὶ τὰ ἔφαγαμε.

Στὸ φαεῖ καὶ στὸ ντύσιμο τὰ μισὰ περίπου τὰ Μοναστήρια εἶναι «Κοινοβιακὰ» δηλαδὴ ὅλοι ντύνονται τὸ ἴδιο καὶ γεματίζουσι σὲ καὶ τραπεζί. καὶ τᾶλλα μισὰ «ἰδιορρυθμικὰ», παίρνει δηλαδὴ ὁ καθένας τὸ τακτικὸ του καὶ ζῆ στὸ κελλί του. Στὰ Κοινοβιακὰ Μοναστήρια δὲν ἀγαπᾶνε ποτές κρέας· μὰ καὶ στὰ «ἰδιορρυθμικὰ» σπάνια τρῶνε κρέας ἀφοῦ δὲ ἔχουν καὶ τόσες Σαρακοστὲς καὶ νηστίσιμες μέρες.

Τὸ βράδυ βράδυ ἀκούμε τὸ σήμαντρο. Εἶταν «Παννουχίδα». Πήγαμε καὶ μεῖς, μὰ δὲν ξενυχτερέψαμε, παρὰ γυρίσαμε καὶ συχάσαμε, κ' ἔπειτα ξανασηκωθήκαμε καὶ πήγαμε πάλι μισὴ ὥρα πρὶν ξημερώσῃ. Δὲν παραξενευτήκαμε σὰ βρήκαμε κάμποσους ἀποκοιμισμένους ἐκεῖ ποῦ σὲ κόντανε στὰ στασίδια τους... Σὰ μοιράστηκε τάντίδωρο κ' ἔσβυσαν τὰ καντύλια καὶ στρεφογύρισαν οἱ Καλογέροι τὰ μακριὰ μαλλιά τους καὶ τᾶχωσαν τυλιγμένα κάτω ἀπὸ τίς σκούφιες τους, βγήκαμε καὶ τραβήξαμε κατὰ τὸ ρούσσιχο Μοναστήρι, κατὰ τὴν ἄλλη ἀκρογιαλιά.

3

Πηγαινάμενοι ἀπὸ τ' Ἀρμένικο κονέψαμε στὴ Σκήτη τοῦ Σεραϊοῦ. Τὸ Σεραϊ εἶταν ἄλλοτε κλάδος τοῦ Βατοπεδίου, μὰ κατόπι μεγάλωσε κ' ἔγινε Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἀντρέα. Στέκεται ἀνάμεσα σὲ περιβόλια κι' ἀμπέλια, κ' ἔχει ὡς 360 Καλογέρους, οἱ πῶντεροι Ρούσσοι. Ἠγούμενος εἶτανε ρούσσος Στρατηγὸς καὶ πολέμησε στὴν Πλέβνα.

μόνος ποῦ μιλοῦσε καὶ Γαλλικὰ στὸν Ἄθω. Ἄμα εἶδε μερικά συστατικά ποῦ τὰ φύλαγα ἀπὸ Ρούσσιό μου ταξίδι, μᾶς φέρθηκε πολὺ φιλικά. Μᾶς ἔδειξε τὰ θεμέλια τῆς καινούργιας Ρούσσικῆς Ἐκκλησιᾶς, κι' ἄλλα περίεργα. Ζήτησα νὰ δῶ καὶ μερικοὺς Ἐρημίτες, μὰ μᾶς εἶπε πῶς κατοικοῦνε σὲ μέρη πολὺ δυσκολοανέβατα, καὶ καλλίτερα νὰ τραβήξουμε κατὰ τὸ καθαυτὸ ρούσσικο Μοναστήρι, κι' ἀπὸ κεῖ νὰ ζητήσουμε τὸ βαποράκι τους γιὰ νὰ σιμώσουμε ἀπὸ τὴ θάλασσα τὰ ἐρημίτικα ἐκεῖνα φωλιᾶσματα.

Ἐξικινήσαμε λοιπὸν ἀπὸ δρόμο ἀκόμα πιὸ ὠραῖο κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, καὶ σταθήκαμε μερικὴν ὥρα στὸ Κουτλουμούσι, πολὺ καρπερὸ μέρος, μὲ ὄλο περιβόλια κι ἀμπελοχώραφα. Δὲν ἀνταμώσαμε ὅμως ἐδῶ κανένα Καλόγερο, ἐπειδὴ κοιμοῦνταν ὅλοι τους ὕστερ' ἀπὸ τὴν Παννουχίδα.

Ἐῖχανε γιορτὲς αὐτὴ τὴν ἐποχὴ. Ἡ συνηθισμένη ὅμως ζωὴ τοῦ Ἀργιορίτη εἶνε περίπου ἢ ἀκόλουθη. Σηκώνεται λίγο πρὶν τὰ μεσάνυχτα καὶ πηγαίνει στὸν Ὁρθρο, ποῦ βαστάει ὡς πέντε ὥρες. Ἐρχεται κατ' ὀπίκει ἢ λειτουργία, καὶ σὰ γίνῃ ὀχτῶ ἢ ὥρα, πηγαίνουν καὶ τρῶνε. Ὑστερα, ἄλλος δουλεύει, ἄλλος κοιμάται ὡς τρεῖς ὥρες ἀπόγεμα. Κατόπει προσευκὴ μιᾶμιση ὥρα, δεῖπνο στίς ἕξι, ὕστερ' ἀπὸ τὸ δεῖπνο μιᾶ ὥρα Σπερνός, κ' ὕστερ' ἀπὸ τὸ Σπερνὸ ὕπνος πάλε.

Ἐπειδὴ λοιπὸν κοιμοῦνταν οἱ Καλογέροι τὴν ὥρα ποῦ διαβήκαμε, δὲν τὸ καλοεἶδαμε τὸ μικρὸ αὐτὸ Μοναστήρι, (ὡς 100 Καλογεροι), ποῦ στήθηκε τὸ 13^ο αἰῶνα ἀπὸ χριστιανότουρκο Κουτλουμουσσῆ ὀνομαζόμενο.

Περνῶντας τὰ βουνὰ καὶ ροβολῶντας τὸν κατήφορο ἀπὸ τὴ Δυτικὴ ἀντιπλευρὰ ἤρθαμε στὸ γάλασμα τοῦ παλίου Μοναστηρίου τοῦ Ἁγίου Παντατελεήμονα, ποῦ στὰ 1765 τάφηκαν οἱ Καλογέροι καὶ τράβηξαν πρὸς τὴ θάλασσα, κ' ἐκεῖ ἔχτισαν τὸ καινούριο, τὸ ρούσσικο Μοναστήρι. Ἡ πράσινη στέγωση τοῦ νέου Μοναστηρίου, οἱ θόλοι του, τέλος τὰ ἐλαμπρὰ καὶ πολὺτιμα φελόνια κι ἄλλα ἐκκλησιαστικά του χρειασίδια, τοῦ θύμησαν τὰ μοναστήρια τῆς Ρουσσίας καὶ τῆς Σιβηρίας. Πρῶτος ἀρχιεπίσκοπος τοῦ ρούσσικου Μοναστηρίου εἶνε ὁ ἀρχιμανδρίτης. Ὁ ἀρχιμανδρίτης λοιπὸν τοῦ μοναστηρίου τῆς Μόσχας Τρόιτσα δὲν ἔχει μὴτ' ἓνα Δεκακάτω ἀπὸ δεκαπέντε φελόνια, καὶ τόσο βαριότιμα, ποῦ μονάχα τὸ στήσιμο ἐνοῦ τους κόστιζε τῆς Αυτοκρατορίσσης Ἐλισάβετ 600 λίρες, καὶ ὅλη του ἢ ἀξία ἀνεβαίνει ὡς 11 χιλιάδες λίρες! Ὁ Ἀρχιμανδρίτης κορεῖ ἀπανωκαλίμαφο καὶ «Πανάγιο» δηλαδὴ χρυσὸ ἢ πετραδοστόλιστο ἀβιταυρὸ κρεμασμένο στὸ λαιμὸ του, καὶ κρατᾷ πατερίτσα καὶ κομπολόγι. Ὁ Ἠγούμενος τὴν ὥρα ποῦ πήγαμε λειτουργοῦσε. Μπήκαμε λοιπὸν κι ἀκούσαμε λαμπρὴ μουσική. Σὰν ἀπόλυσε, μᾶς εἶπαν πῶς νὰ ἔξεραν πῶς ἐρχόμεστε θάβαζαν ἀτμὸ στὸ βαποράκι. Μᾶς παράδωσαν ὅμως στὸν Ἀρχιδιάκο, κι ἀφοῦ μᾶς φίλεψε αὐτὸς φαεῖ μᾶς ἔβγαλε καὶ μᾶς σεριάνισε.

Ἐχει τὸ Μοναστήρι αὐτὸ δυὸ Ἐκκλησίες· στή μιὰ λειτουργοῦν ἑλλητικὰ, στήν ἄλλη Σλαβικά. Εἶναι οἱ ρούσσοι πιώτεροι ἐδῶ ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας. Παρατηρήσαμε καὶ πολὺ μεγαλύτερες ἐτοιμασίες ἐδῶ στὰ μαγε-

ριά παρά σ'άλλα Μοναστήρια. Μᾶς ξήγησαν ὅμως πῶς κ' οἱ Καλογέροι ἐδῶ εἶναι πιώτεροι, ὡς 600 μέσα, κι ἄλλοι 350 στὰ περίχωρα.

Λέγουνε μερικοὶ πῶς ἡ ρούσση Κυβέρνησις προμηθεύει τὰ ἔξοδα, σκοπὸ καμιά μέρα νὰ ρουφήξῃ ὅλη τὴ Χερσόνησο. Τὰ ἴδια ἄκουσα κ' ἐπὶ τὴν Παλαιστίνην, καὶ μοῦ φαίνεται πῶς ὅπου χτίσις ἡ Ρουσία Μοναστήρι βγαίνουν καὶ μερικοὶ καὶ μᾶς τὸ βαφτίζουν κάστρο! Σὰν πηγαίναμε στοῦ "Αἱίου Ἀντρέα μᾶς εἶπαν κάμποσα οἱ Κελογέροι γιὰ τοὺς ρούσσησους σκοπούς. Βλέπουν κ' οἱ ξένοι πῶς ὁ "Αἱίος Ἀντρέας ἄλλο χτήμα δὲν ἔχει παρά ἓνα περιβόλι, κι ἀμέσως ὑποψιάζονται πῶς «ἀπὸ κάπου ἔρχονται ἐδῶ τὰ χρήματα»! Τέτοια συμπεράσματα θὰ εἶχαν τὸν τόπο τοὺς ἂν ὑπάρχανε καὶ μερικὲς μαρτυρίες. Μὴν ἔχοντας τέτοιαι μαρτυρίες, τὸ λογικὸ συμπέρασμα εἶναι πῶς τὰ ρούσση Μοναστήρια οἱ 1600 ρούσσοι Καλογέροι τοῦ "Αἱίου βοηθοῦνται, καθὼς πάμπολλὰ παρόμοια Καταστήματα σ' ἄλλες χῶρες, ἀπὸ τὰ δῶρα τῶν ρούσση προσκυνητῶν (κ' εἶναι αὐτοὶ πολὺ πιότεροι ἀπὸ τοὺς "Ελληνας ἢ Ἀμένηδες), κι ἀπὸ συδρομὲς μαζωμένες ἀπαράλλαχτα καθὼς μαζεύονται συδρομὲς ἐπὶ τὴν Ἀγγλίαν γιὰ τὴν Μισσιόνες.

"Οπως κι ἂν ἔχη, τὸ ρούσση τὸ Μοναστήρι δὲν κοιμᾶται καθὼς τ'άλλα τριγύρω, κ' ἴσως καὶ κάποια ζούλια τοὺς κάμνει τοὺς ἄλλοι καὶ διαδίδουν τέτοιαι ὑποψίαι.

Ἀπ' ὅλες τὴς Βιβλιοθηκῆς ποῦ εἶδαμε στ' "Αἱίο "Όρος ἡ ρούσση μᾶς φάνηκε ἡ πιὸ χρήσιμη, χρήσιμη ἐπειδὴ καὶ τὴ μετὰ χειρὸς ζοῦνταν οἱ Καλογέροι. Εἶναι κ' ἡ πιὸ ταχτικὰ συγυρισμένη, καὶ τὰ χερόγραφα τῆς δὲν εἶναι καὶ νὰ πῆς πολύτιμα. Εἶδα ὡς τὸ ἓνα τοῦ δωδέκατου αἰῶνα, μὲ μεγάλο καμπυλωτὸ γράψιμο, εἶδα κ' μερικὰ Ἑλληνικὰ καὶ Βουλγάρικα ἔργα τοῦ 13ου καὶ τοῦ 14ου αἰῶνα καθὼς καὶ μερικὰ Γαλλικὰ συγράματα, π. χ. Βοσσουέτο, Φενελώ κ. τ. τ.

Ἐκεῖ ποῦ σεριανίζαμε τὸ βράδυ μὲ τὴ δροσιὰ μέσα ἐπὶ τὴν περιῶν καὶ βλέπαμε λιωτρίβια, μαγαζιά, περιβόλια καὶ παρακλήσια, ἦρθα καὶ ἐπὶ τὸ Κοιμητήριον. Τοὺς Καλογέρους τοὺς θάφτουνε μὲ τὰ ἄμφω τοὺς, ὅχι ὅμως πολὺ βαθιά, γιὰτὶ ὕστερ' ἀπὸ τρία χρόνια τοὺς ξεθάφτουν πάλι. Σημειώνουν τότες ἐπιγραφὴ ἀπάνω στὰ κάφκαλά τοὺς καὶ τὰ καταθέτουν ἐπὶ τὸ Ἐωκλήσι, σὲ ράφια ἀπάνω. Τὰ μεγάλα τὰ καλά στροβιλάζονται ἐκεῖ κοντὰ σὰν καψόξυλα, καὶ τὰ μικρὰ κόκκα ρίχνονται σὲ μεγάλες σεντοῦκες ὀρθάνοιχτες. Μᾶς εἶπαν πῶς σὲ 65 χρόνια ξεχώθηκαν 1200 κάφκαλα.

Μέσα σ' ὅλα ἐκεῖνα τὰ καλογερικὰ λείψανα κάθεται ὁ φύλακας τοῦ Κοιμητηρίου ὁ Πάτερ Ἱερεμίας, καὶ ζῆ ζωὴ χαρισάμενη. Κοιμᾶται ἐπὶ πλαγινὸ κελλί, καὶ σ' ἐκεῖνο τὸ κελλί μέσα μᾶς ἔφερε ἑφτὰ κάφκα φιλῶν του. Μᾶς ἔδειξε κ' ἓνα σταυρὸ καμωμένο ἀπὸ τῶρα γιὰ τὸ ὄνομα του τὸν τάφο, μὲ τὸνομά του ἀπάνω, καὶ μέρος ἄγραφο γιὰ τὴν ἡμέραν ποῦ θάποθάνῃ. Τονὲ ρώτηξα, γιὰτὶ τέτοιαι λυπητερές ἐτοιμασίαι ἀπὸ τῶρα, καὶ μοῦ ἀπάντησε, «Γιὰ νὰ νοιώθουμε τὴν ἀνθρώπινη ματαίωσιν».

Ένας νέος Ρουσσός που τον αντίμωσα κατόπι στην Πετρούπολη και του έκαμε μερικόν καιρό στ' Άγιο Όρος, μὰ βαρέθηκε ύστερα και ξαγαγύρισε στόν κόσμο, μου ξήγησε πώς ο λόγος που ξεχώνουν τους νερούς είναι επειδή τους λείπει ή γής. Τόνη γνώριζε αυτός τόν Πάτερ Περεμιά, και μου είπε μάλιστα πώς συχνά πήγαινε κ' έπινε τσάι στό έλλί του, ανάμεσα στα κόκκαλα τών αποθαμμένων.

Περίγραφα μερικά από τά Μοναστήρια που πήγα κ' είδα στ' Άγιο Όρος, και μπορούσα νάναφέρω κι άλλα, π. χ. του «Σίμωνος Πέτρου», κτημένο σε βράχο άπάνω—όνομα και χωριό—χίλια πόδια άψηλότερ' από τή θάλασσα, με χτίρια έφτά ως όχτώ πατώματα, σα νά γυρεύουνε κ' ξεπεράσουν τά βουνά τριγύρω στό ύψος, και με δώδεκα καμάρες χλιοφ'ρι άπάνω από βαθιό λόγγο περιβόλια γεμάτα, κι' ανεβάζουν από εκεί τά λαχανικά με καλάθια. Από τις άλλες μερίες είναι όλο γκρεμνός, κι' ά θέλη κανένας νάμπη νά προσκυνήση πρέπει νά μιλήση στους Καλογέρους με στενό έλαστικό σουληνάρι.

Καθώς όμως είπε κ' ένας σοφός, δεν είναι ανάγκη νά φάμε όλο τάρνι για νά νοιώσουμε τί λοής νοστιμιά τήν έχει, έτσι και στόν Άθo δεν είναι ανάγκη νά ιστορήσουμε όλα τά Μοναστήρια του.

Ίσως όμως παραξενευτή ό αναγνώστης και ρωτήξη, πώς γίνεται και πηγαίνουν και κλειούνται στ' Άγιο Όρος 6000 Καλογέροι κι' Ερημίτες; Όρίστε μιá άπάντηση που μάς έδωκε ένας Άγιορίτης. «Άν είμουνα νέος, είπε, θάκοβα τό λαιμό μου παρά νάρθω έδω!»

Όποιος Καλόγερος φέρη μαζί του 15 λίρες, δεν αναγκάζεται πια νά δουλέψη όσο ζή έδω πέρα. Έχει χάρισμα κελί, φωτιά, ψωμί, λάδι και κρασί. Άν έχη χρήματα νάγοράξη κι άλλα χρειαζούμενα, τόσο τό καλύτερο. Πε νάει τότες τή ζωή του «ήσυχα ήσυχα».

Υπάρχουν όμως και πιό φιλανθρωπικά συστήματα. Όποιος πάη σε κοινόβιο παραδίνει όλη του τήν κατάσταση, και ζή πιό άσκητικά παρά στα άλλα Μοναστήρια. Ό ήρωας εκείνος της Πλέβνας που αντίμωσα στόν Άγιο Αντρέα μου ξεμολογήθηκε καθαρά πώς άφηκε τόν κόσμο κ' ήρθε εκεί για νά «σώση τήν ψυχή του». Μου είπε μάλιστα πώς τά βουνά όλοτρόγυρα είναι γεμάτα Ερημίτες που άλλοτες είτανε μεγάλοι και πολλοί στόν κόσμο, τώρα όμως άφηκαν κι αυτοί συγγενήδες και φίλους για νάβρουν τήν αιώνια τήν καλοτυχία. Και μερικοί τους, λέει, τρέχουνε με τόσο ένθουσιασμό στην άγια αυτή μοναξιά που καταντάει νά τρελαίνονται κιόλας.

Άν ό ταξιδιώτης αγαπάη τά Έκκλησιαστικά, τά φελόνια, τά μαγουάλια και τους πολυέλαιους, θάβρη όσα θέλει στόν Άθo. Άν αγαπάη τήν αρχαιολογία, τήν εκκλησιαστική Ιστορία, τήν αρχιτεκτονική, θά τάβρη κι αυτά με τό παραπάνω. Μά κι άλλα θά παρατηρήση. Θα δή και θά χαρή τοποθεσίες κι όμορφίες που ακόμα πιό μαγευτικές γίνονται με τό νά μην είναι αναγκασμένος κάθε λίγο νάλλάξη φορεσιές, πότε για περίπατο και πότε για γέμα.

Άν έχη και καλά συστατικά γράμματα θα βρή φιλοξενία και περιποίηση όση σε λίγο άλλα μέρη του κόσμου μπορεί νά βρή.